

Ringid olid olnud abielus kaks aastat. Kuna neil lapsi ei olnud, olid nad jäänud elama viietoalisse korterisse Homansbys, kuhu olid pärast pulmi kolinud.

Nende kodu oli hästi sisustatud. Põrandatel olid Brüsseli vaibad ja seintel maalid, mõni isegi hea. Seal oli hinnalisi nipsasju ja hea hulk pehmeid diivaneid ja madalaid tugitoole, kõik erineva tegumoega. Õitsvad toalilled olid suur luksus ja kui hinnalistel potitaimedel, mis talvehämaruses topeltkardinate taga seisis, lehetipud pruuniks läksid, toodi Oscarsgate aiandist uued taimed silmapilk asemele.

Ringidel käis palju külalisi. See ei tähenda, et nad oleksid tihti võõruspidusid korraldanud, aga nende poole muudkui aga tuldi, nagu ütles teenija, ja tulijad olid peamiselt mehed, kes saabusid kas omal käel või öhtul Ringi seltsis.

Proua Ring oli kahekümne ühe aastane. Üsna õrnas eas oli ta tulnud Kristianiasse Moldest, kus tema isa oli riigiteenistuja, ja pälvinud kõikjal, kuhu ta ka ei sattunud, suurt imetlust. Üks tema austaja oli võrrelnud teda kastemärja roosinupuga ja üks vanahärra tädi tutvuskonnast väitnud, et ta mõjub talvetardumuses meeltele nagu esimene kevadpäev. Kindel on aga see, et tema siivas lustakus tegi kõigil tuju heaks ja sulatas üles ka kõige panetunuma vanapoisi. Ta mõjus relvituks tegevalt ja mitte keegi ei suutnud vastu panna tema usaldavale avalusele ja süütule söakusele, millega ta juba eos pidas kõiki, sõltumata nende positsioonist või sissetulekust,

endastmõistetavaks sõbraks ja liitlaseks. Tal oli kombeks laulu ümisesdes läbi tubade kepselda ja ette juhtunud majarahvast kinni kahmata ja neid ringi keerutada, kuni nad armu palusid. Pisut laulev Molde murre kõlas tema suus veetlevalt ja tema naer oli vastupandamatult nakatav.

Ring oli noorest neiust, kellega ta abiellus, kuusteist aastat vanem. Kuidas see nii juhtus, et neiu teda teistele eelistas, ei ole kerge öelda, kui ta just ei lasknud end mõjutada tädil, kes oli valmis tegema kõik endast oleneva, et see liit saaks teoks. Ring oli nimelt hea partii: ta oli varakas, tema äri oli edukas ja ta oli jõudnud küpsesse ikka, mis oli tädi silmis suur pluss. Ring oli õigusteaduste kandidaat, aga oli läinud üle kaubanduse alale; tal oli suur komisjonimüügi ettevõte. Lisaks oli ta lugupeetud perekonnast ja hoolimata kiilanevast peast ja tüsenevast kõhust küllaltki meeldiva välimusega.

Pärast pulmi oli aga proua Ringis toimunud hämmastav muutus. Korraga oli ta vaikiv ja endassetõmbunud ja kaotanud oma lustliku meele. Tema silmad, varem nii sädelevad ja elurõõmsad, paistsid tuhmid ja punetavad, sest hommikuti, kui mees söögitoas kohvi jõi – too oli alati varajane –, lamas naine kummuli padjal ja nuttis. Kui ta siis mehe samme kuulis – too tuli teda enne tööleminekut alati suudlema –, kargas ta voodist üles ja loputas veekausis nägu.

Lõuna ajal leidis mees ta eest kahvatu ja sõnaahtrana, näoilme ligipääsmatult suletud ja liigutused nurgelised. Mees püüdis teda siis lõbustada ohtrate armuavaldustega, millele naine ei vastanud, ent talus neid kannatlikult.

Mees tahtis tal meelt lahutada ja Constance ei hakanud vastu, vaid laskis end varmalt viia kõikjale, kuhu mees soovis. Kui saabus suvi, saatis mees ta kuurorti ja oli naise kojutulekuks tube ehtinud paari uue maaliga ja Mílose Venuse marmorkujuga graniitjalamil.

Aga kõik see ei aidanud. Naine oli nagu tõbine taim, mis ei lase end poputamisest hoolimata elule turgutada.

Ringid elasid teisel korrusel. Keskmisest aknast viis klaasuks avarale rõdule, mida kattis valge sarlakpunaste poortidega markiis. Piki rõdu külgi väänles viinapuu, mis kasvas kaunilt hooldatud aias ja toetus selle tarvis püstitatud terastraadist sõrestikule. Magamistoast, mis asus teisel pool maja, avanes avar vaade linnale ja lähematele mäeseljandikele ja selge ilmaga võis kauguses näha tükati veepinda, mis helkis sillerdades Kristiania fjordi imekauni maastiku loogetes.

Sellest toast leidis Ring vahel oma abikaasa, kes oli enamasti põlvili akna all tumbal, küünarnukid aknalaual, käsipõsakil, vajunud mõttesse, kurbades silmades unelev pilk.

Ta silmitses kaunites toonides varje, mis olid pärastlõunati pikad ja sügavad ja mähkisid metsased mäetipud viimaks violetsesse uduloori, aga eriti ahvatles ja tõmbas teda meri.

Ta mõtles oma kodukoha tormisele merele, mille ääres oli üles kasvanud. See oli talle kõigis oma ilmetes nii tuttav, kui kerkis mõirates ja paiskas oma musti valge harjaga lainemürakaid kaile, nii et soolane vaht pritsis ja piserdas üle tema ärklitoa aknad, samal ajal kui laevad kinnitusotsi rebides visklesid, nagu oleksid kabuhirmul ja püüaksid iga hinna eest vabadusse pääseda. Ja kui meri oli sinine ja peegelsile ja voogas taamal laisalt valge paduranna liivale, mis oli täis imekauneid rannakarpe, mida ta korjas ja kindlasse kohta peitis. Ja ta mäletas, kuidas meri lebaskles päikesepaistel laisalt ja sametpehmelt ja tegi usalduslikult silma nagu vana amm, kes jagab oma endiste kullakestega ühiseid mälestusi.

Tema mõtted kandusid alati lapsepõlvekoju ja sööstsid sinna nagu vabanenud vangid. Ta elas mõttes uuesti läbi kauneid suvepäevi, kui

puhati maal ja ta sai alatasa pahandada, sest teda kiskus vee poole ja ta käis iga ilmaga paadiga merel. Talle meenusid sõuderetked linnakohtuniku väikeste tütardega ja kalalkäigud vendadega, kui jäädi öö peale ja kõik pidid käed külge panema, et paat kaldale tirida, et mitte minna pahuksisse kalur Hansuga, kes neile paadi ja püügiriistad oli laenanud. Armas ja torisev kalur Hans, kes lõhnas alati suvevaheaja järele. Ei tea, kas tal on ikka veel see kollane süüdvester, mis on õngesöödast ja mereveest jäikade paeltega habeme sisse seotud, ja tumehallid karvased käpikud, mis ise püsti seisavad?

II

Ringi ärritas, et tema naine ei näe välja nagu õnnelik abikaasa, ja ta läks selles asjas tädi jutule. Too lubas Constancega rääkida ja tegigi seda esimesel võimalusel.

Proua Ring kuulas tädi noomituskõnet tusasel ilmel ja poetas aeg-ajalt mõne napi sõna, nagu jah, ma tean, jah muidugi, ja nii edasi, kuni tädi teda embas ja hellal sosinal palus, et ta ütleks, milles on asi.

Siis puhkes Constance nutma ja suutis suurivaevu öelda: „Ma tahan koju.“

Hiljem anti vestluse tulemus Ringile edasi.

Tahab koju! Abielus naine ja tahab koju. Missugune häbi! Kas ei olnud tema kodu siis, pagan võtku, mehe pool! Ja kas ei olnud tal kõik, mida ta soovida oskas, ja enamgi veel? Kas ei kandnud mees teda kätel ega teinud tema heaks kõikmõeldavat?

Aga kui prooviks Constance korraks koju saata, andis tädi nõu.

Sinna kuradi kolkasse Moldesse! Tänan, ei, see ei tule üldse kõne alla. Kas ta ei tulnud just tagasi kuurordist, kus ta oli mehest kuude kaupa eemal? Eneseohverdusel peab ju mingi piir olema!

Kui tuleks peenikest peret ... ütles tädi.

Jah, kui midagi seesugust oleks oodata, siis ma nii ei räägiks ... aga pagan võtaks!

Tädi oli siis öelnud, seistes juba, käsi lingil, et kõik on kõige-vägevama kätes ja küll Constance meeleseisund paraneb.

Aga möödus talv, saabus kevad ja kõik jäi vanaviisi. Kui Constance oli seltskonnas või olid neil külalised, võis teda tabada

endise elavuse puhang ja teha ta vahel isegi silmatorkavalt lustakaks. Ka see ajas Ringil närvi mustaks. Constance vallatles ja naeris meeste seltsis, kes õhtuti nende poole tulid ja jäid palumatagi kauemaks, aga oma mehe seltsis ei olnud Constance näol kunagi naeratust. Selleks et Constancet rääkima panna, pidi Ring, nagu ta öelda tavatses, tal iga sõna suust tangidega välja kiskuma, välja arvatud siis, kui naine talle vastu hakkas või muidu ebameeldiv oli, sest siis käis tal suu nagu värten.

Ring pidi sõitma Stockholmi ja Kopenhaagenisse osalt äriasjus, osalt et end tuulutada ja tegi naisele ettepaneku kaasa tulla. Esimesel hetkel sattus Constance vaimustusse: tema, kes ei olnud kunagi Norrast kaugemale saanud, pidi lõpuks ometi maailma nägema. Aga vaimustus tuli ja läks nagu põgus puhang, sest kui ta järele mõtles, ei teinud sõit talle rõõmu. Ta kujutas juba ette, kuidas see kujuneb: neil ei ole kunagi tuju teha sama asja ja nad ei leia kunagi üksmeelt, mida oleks meeldiv ja mõistlik teha. Eelmisel aastal olid nad käinud lühikesel retkel Mjøsa järve ääres ja Gudbrandsdalenis ja iga pisiasi oli nad tülli ja vaidlema ajanud. Kui Constancel läks kõht tühjaks ja ta süüa tahtis, ei olnud mehel parajasti isu, ja kui Constance väsis ja puhata tahtis, oli mees täis hakkamist, et edasi minna. Siiski ei plaaninud Constance kaasaminekust loobuda, kuni Ring ühel õhtul, kui sõit jutuks tuli, juhtis naise tähelepanu sellele, et koos temaga läheb reis palju kulukamaks, mistõttu ta loodab, et naine näitab üles tänulikkust ning on nii reisi kestel kui ka pärast seda hästi kena ja armas.

„Suur tänu! Kui nii on lood, siis jään parem koju,“ prahvatas Constance.

„Püha taevas, milline pepstükk sa oled, võtad iga nalja peale kärinal tuld; aga palun väga – kui sa arvad, et ma sind manguma hakkan, siis eksid.“

„Sellest ei olekski mingit kasu. Siin on mu lõplik sõna – mina sinuga ei tule.“

Ja nüüd puhkes järjekordne tüli, üks paljudest, mis olid abielupaaril nii sagedased ja lõppesid sellega, et Ring lennutas mõne teravuse või tegi vihahoos midagi sõgedat, näiteks käristas ajalehe puruks, kägardas tükid kokku ja loopis laiali või siis virutas raamatu põrandale, nii et kaaned lahti tulid, mille järel ta toast suure kärtsu ja mürtsuga välja tormas ja seejärel tagasi pöördus, häbelik ilme näol, ja vaguralt mingit tühja-tähja küsis, mida juba niigi teadis.

Järgnevatel päevadel püüdis Ring keelitada naist oma otsust muutma ja märkas üllatuse ja lugupidamisega, et too ei lase end kõigutada.

Siis sõitis ta üksi, lõbutses poissmehe kombel, külastas moekaid naisterahvaid, lahutas suurepäraselt meelt ja tundis igal hommikul ärgates süümeängi ja hingepiina. Sellises meeleseisundis kirjutas ta koju kirju, mis olid tulvil armastust ja igatsust ning kinnitusi, et elu ilma Constanceta ei tähenda tema jaoks mitte midagi. Ta teab, et ei vääri oma naist, aga armastab teda nii palavalt – see on tema ainus teene. Kui ta koju tuleb, siis naine alles näeb, kui heaks kõik muutub. Lahusolek on õpetanud teda naist õigesti hindama, ta on nüüdsest nii tähelepanelik ja hea, et ükski lahkeli nende vahel enam võimalik ei ole jne. Mida enam ta kirjutas, seda enam ta end üles kruvis; ta küttis endale tõelise palaviku ja nuputas kannatamatult, mil viisil reisi lühendada.

Constance aga istus kodus igavas linnas oma lakkamatu igatsuse ja januga elu järele, mille ta kujutus oli maalinud, aga mis ei olnud teoks saanud. Loodetud kergendus mehe eemalolekust jäi saabumata. Iial varem ei olnud ta tundnud nii suurt masendust kui nüüd. Kuigi teda vaevas üksindus, ei olnud tal tuju kellegagi kokku

saada. Ta käis väga harva väljas ja kui uksekella helistati, jättis ta mulje, et teda ei ole kodus.

Miks ta küll kaasa ei sõitnud? Oh, kui kibedalt ta kahetses! Mis mõtet on mehe lobast välja teha, kui too niikuinii muud ei tee, kui lobiseb ja lollusi vatrab, mis ei ole tegelikult halvasti mõeldud, eriti õhtuti, kui ta on joonud seda vastikut konjakit soodaveega. Kui vaid aeg lendaks ja mees tuleks tagasi ... Jah, tõesti – kas ei soovinud Constance teda tagasi koju, olgu ta milline tahes, sest ükskõik mis oli parem kui see närvutav üksindus.

Ja õhtuti mehe kirjadele vastates võttis temas võimust eleegiline meeleolu, mis manas silme ette kummaliselt liigutavad fantaasiapildid. Kujutlus muutis kõik teiseks: ta oli õnnelik abielunaine ja armastas südamest oma meest, kes põles kärsitusest koju tormata ja teda embusse haarata. Igatsus pani Constance tundma kurbust ja hingevalu.

Tema väljamõeldis kandus ka kirjadesse, muutes nende tooni hellaks ning väljendid soojaks ja mahedaks, nii et Ring luges neid vaimustunult.

Aga kui mees siis äkitselt nädal enne õiget aega oma suure armastuse, tormakate kallistuste ja laudadele ja toolidele laotatud kingitustega elutoas seisis, tõmbus Constance süda kokku. Seal ta oli jälle oma lärmaka, rahuloleva enesekindlusega, mis täitis elutoa põrandast laeni närvidele käiva kõnevahuga, kui jutustas pikalt-laialt kõige tühisematest seikadest, nagu oleks tegu erakordsete sündmustega. Kõik need fantaasiaviljad, millele mehe äraolek oli paaril hingesurutises õhtutunnil ilustavat paistet heitnud, olid hetkega haihtunud ja Constance tajus kindlamalt kui iial varem, et tunneb selle mehe vastu ehtsat tulpimust ja ükskõiksust.

Mõni päev hiljem kohtas Ring hobutrammis tädi Wleügelit. Kuna reisijaid oli vähe, istus vanadaam tema kõrvale ja küsis, milline on Constance seisund ja meeleolu.

„Närune,“ vastas Ring grimassi saatel ja võngutas pead.

„Ma olen mõelnud, Ring,“ lausus tädi vaikselt ja usalduslikult, „et kui ema talle mõneks ajaks külla sõidaks, võiks see avaldada soodsat mõju.“

„Ah arvate ...?“ vastas Ring kahtlevalt ja vidutas silmi.

„Igatahes oleks asi katset väärt ... tuleb teha, nagu on õige. Minu öde on heatahtlik ja arukas inimene – jah, teie tunnete teda veel vähe, aga ema võib teha imet.“

Ring oli jõudnud oma peatusse.

„Ma mõtlen selle peale,“ ütles ta tõrksalt ja hüppas välja, enne kui tramm oli jõudnud seisma jääda.

„Mis sa arvad, Constance, kui kutsuks su ema meile külla?“ ütles Ring järsku sama päeva õhtul ahju ees piipu toppides.

Constance istus diivanil ja heegeldas. Ta tõstis kärmelt pea ja vastas üllatunult ja pisut salapärasel toonil: „Kujuta ette, ma nägin täna öösel unes, et ta on siin.“

Ring süütas piibu ja seadis end naise kõrvale mugavalt istuma.

„Kas sa tahaksid seda, Constance?“

„Või veel,“ naeratas too vastu tahtmist, nagu ei tahaks oma rõõmu välja näidata.

Ring võttis ääreni klaasist enda ees suure sõõmu.

„Kirjuta talle ja kutsu külla,“ ütles ta huuli matsutades.

„Jah, jah,“ vastas Constance elevile minnes. Ta viskas heegeltöö käest ja tõusis püsti. Säärasena ei olnud Ring teda näinud kihlusajast saadik.

„Aga mitte praegu,“ ütles Ring rahulolematul toonil. „Juba on uneaeg, kannata homseni.“

Constance istus kohe tagasi ja hakkas uuesti heegeldama.

„Näe, hakkaski vunts väheke liikuma, vaata aga vaata, hakkaski vunts liikuma.“ Ring võttis ta põse nimetis- ja keskmise sõrme vahele ja näpistas.

„Ai,“ ütles Constance ja tõmbas pea eest nagu laps, keda kiustakse. „Valus on.“

„Küll sulle sobib olla lahke, Constance ... See on hoopis midagi muud kui see vassis näoilme, mis meid päevast päeva lahutab.“

„Jäta mu nägu rahule,“ vastas Constance teeseldult mossitades.

„Jah, kirjuta siis homme ja küsi, kas su ema saab tulla.“

„Ja jääda siia mõneks ajaks?“

„Nii kauaks kui ta tahab muidugi.“

„Nii kauaks kui ta tahab, jah ... Kuidas sa sellise mõtte peale tulid?“

„Ma tahtsin teha midagi, mis sind tõeliselt rõõmustaks.“

„See läks sul tõesti korda.“ Constance naeris rõõmsalt.

„Aga nüüd pead mulle musi andma ja ütlema, et sa mind armastad,“ palus mees.

Constance kummardus lähemale ja andis ta põsele kiire musi.

„Ei, paluks suu peale.“ Ring paistis solvunud ja kahmas naisest kinni, kui too hakkas tagasi istuma.

Constance suudles teda suu peale.

„Ja nüüd pead ütlema, et ma olen hea ja sa armastad mind.“

„Täitsa nagu koolipapa,“ ütles Constance ja tegi näo, nagu tunneks sellest lõbu. Seejärel vuristas ta nagu koolitükki vastav laps, et mees on hea ja ta teda armastab.

Ring naeris ja tahtis teda sülle kahmata.

„Ma pean lilli kastma, nad on läbi kuivanud,“ ütles Constance ja püüdis lahti pääseda.

Hapu näoilmega päästis Ring ta vabaks.

„Eks muidugi, ikka see vana laul ... Kui ma tahan, et sa mulle minutikese ohverdaksid, hakkab sul nii kiire, nagu võiks maailm sinuta hukka saada.“

Ta istus hoogsalt diivanile tagasi, pistis käed püksitaskusse ja hakkas vahtima Raffaeli Madonnat, ilme pettunud ja vaenulik.

Constance oli käinud toast ära kastekannu toomas. Nüüd kõndis ta ringi ja tegeles rahulikult ja hoolikalt toalilledega nagu inimene, kel pole kuhugi kiiret. Ring saatis teda pilguga ja palus tal torsakal toonil kiirustada. Ta haigutas ja tahtis magama heita.

Constance ütles, et ta võib minna, kui tahab. Ase ju ootab magamistoas.

Ring jõi klaasi tühjaks, tõusis järsult ning väljus toast mõõdetud sammul ja uksega paugutades, mis väljendas tema tõredat hingeseisundit.

Kui Constance viimaks toalilledega lõpetas, korrastas ta oma käsitöölaegast, sättis raamatuid ja ajakirju ning asus lõpuks nipsasjakesi riiulil ümber tõstma.

Seejärel istus ta lillelaudade ja taimepostamentide vahele katkise akna alla, kus väikese marmorlaua ümber seisis kaares madalad tugitoolid. Seal istus ta ja surus hambad alahuulde, tõmbas huule päris suhu, käed rinnal risti. Rõõm ema tulekust oli nagu pühitud või oli ta selle täiesti unustanud.

Järsku avanes uks, ilma et eelnevalt oleks samme kuulda olnud, ja Constance kargas ehmunult üles.

„Kuhu sa jäid, Constance?“ – see kõlas nii kaeblikult. „Ma muudkui vähkren ja ei saa magada.“ Ring oli voodist välja tulnud, et näha, millega naine tegeleb.

Constance tõusis külmavärinaga. Ju vist aknast tõmbas hirmsasti.

„Kohe tulen,“ ütles ta segadusse sattunult, nagu oleks millegi lubamatuga vahele jäänud. Seejärel kustutas ta lambi ja läks mehe juurde.